

Usnesení Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Evropská občanská společnost aktérem partnerské spolupráce pro naši udržitelnou budoucnost – Příspěvek EHSV k sociálnímu summitu v Portu“

(2021/C 286/02)

Zpravodajové: **Stefano MALLIA (sk. I)**

Oliver RÖPKE (sk. II)

Séamus BOLAND (sk. III)

Evropský hospodářský a sociální výbor přijal na svém plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 27. a 28. dubna 2021 (jednání dne 28. dubna), následující usnesení 225 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

Sociální summit v Portu, který se bude konat 7. května 2021, skýtá EU jedinečnou příležitost zapojit občany jakožto hlavní aktéry do evropské integrace. Jedná se o příležitost ukázat, že EU a členské státy postupují ve spolupráci se svými občany a při tomto společném úsilí o lepší životní podmínky nezůstává nikdo opomenut. Vrcholí tak snahy Evropy směřovat k udržitelným, inovativním, konkurenceschopným a soudržným společnostem, jež budou pro EU určující na cestě do roku 2030 i dále a umožní Unii překonat a současně využít výzvy spojené se souběžnou zelenou a digitální transformací. Summit by měl též naši ekonomice a společnosti pomoci dosáhnout udržitelnosti tím, že bude rovným dílem věnovat pozornost hospodářství, sociálním podmínkám i životnímu prostředí.

Vlivem pandemie COVID-19 je dnes ještě naléhavěji zapotřebí zaměřit se s tímž důrazem jak na sociální, tak na ekonomické aspekty našich společností a ekonomik. Krize spojená s onemocněním COVID-19 se lidí bezprostředně dotkla. Jak se Evropa bude pomalu vzdmáhat k sociálnímu a hospodářskému oživení a uvádět do praxe evropský pilíř sociálních práv, musí lidé a jejich společenství zůstat těmi, o jejichž zájem zde jde především. Z tohoto pohledu nemohl akční plán evropského pilíře sociálních práv přijít v příhodnější dobu.

Prohlášení z Porta by mělo do provádění akčního plánu zapojit všechny institucionální, hospodářské i sociální subjekty, a to formou občanského a sociálního dialogu. Jedná se o přelomový okamžik pro Evropu, kdy je třeba rozhodně vykročit k životaschopné a udržitelné unii.

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vyzývá členské státy a evropské instituce, aby aktivním jednáním naplňovaly tyto cíle:

1. Akční plán evropského pilíře sociálních práv se musí stát účinným nástrojem partnerské spolupráce všech aktérů na vybudování evropských společností, které se budou vyznačovat vyšší mírou rovnosti, udržitelnosti, inkluzivnosti a odolnosti. Všechny složky občanské společnosti tak, jak jsou zastoupeny v EHSV, jsou s to významně přispět k úspěchu tohoto procesu. Všichni občané, včetně osob se zdravotním postižením, etnických a menšinových skupin, těch nejzranitelnějších i nejvíce marginalizovaných, musejí mít možnost podílet se na vizi a budoucím provádění evropského pilíře sociálních práv, ztotožnit se s nimi a spatřovat v nich naději; cestou k tomuto cíli je aktivní zapojení evropské občanské společnosti. Zvláštního uznání a podpory by se mělo dostat sociální ekonomice, která je stěžejním předpokladem řešení nenaplněných sociálních potřeb, zmírnění chudoby a snížení nerovností.
2. Dosáhnout vyšší míry rovnosti, udržitelnosti, inkluzivnosti a odolnosti evropských společností bude možné, pouze pokud přesvědčivě zapojíme občanskou společnost a navážeme spolu s ní a sociálními partnery efektivní dialog. Zásadně potřebné je měřit a vykazovat dopad činnosti občanské společnosti, zvyšovat povědomí o jejich přínosech a připravit vhodné právní prostředí a soubor politik.
3. Chceme-li načrtnout a realizovat vizi společností, pro něž bude příznačná odolnost, inkluzivnost, rovnost a udržitelnost, budou zapotřebí iniciativy jdoucí zdola nahoru, které budou pojímat dobré životní podmínky a rozvoj zcela novým způsobem nezohledňujícím jen HDP, budou investovat do sociálních inovací a současně neztratí ze zřetele postoje a práva občanů. Kromě toho je velmi důležité, aby po skončení pandemie COVID-19 dále nepokračovala omezení práv zavedená v jejím průběhu.
4. Evropa musí zůstat jednotná a pokračovat v duchu solidarity a kultury občanského a sociálního dialogu stejně tak, jako jsme toho svědky dnes, v době pandemie. Evropský pilíř sociálních práv podporuje sociálně tržní hospodářství s tím, že vlastní sociální model škáluje a přizpůsobuje změnám očekávaným do budoucna. K vybudování sociální odolnosti a udržitelnosti musí akční plán evropského pilíře sociálních práv zajistit všeobecně dobré životní podmínky a inkluzivní trh práce, na němž bude zakázána diskriminace a pracovní místa budou stabilní a řádně ohodnocena.

5. Po skončení pandemie musí instituce a sociální partneři pomocí sociálního dialogu připravit řešení, která zvýší sociální odolnost našich ekonomik. K tomuto úkolu bude třeba přistoupit z nového úhlu a s otevřeností vůči změně, současně však nepomíjet potřebné minimum ochrany a rovných příležitostí, zvláště pokud jde o odpovídající výši mezd, diskriminaci na základě pohlaví, podporu mladých pracovníků a ochranu pracovníků s nejistým zaměstnáním a migrantů.
6. Jednou z klíčových hospodářských a sociálních výzev v Evropě je podpora hospodářského růstu, tvorby pracovních míst a účasti na zaměstnanosti (včetně starších a mladších osob, žen, lidí vzdálenějších trhu práce, neaktivních osob), snížení nezaměstnanosti zejména u mladých a v neposlední řadě též posílení postavení žen na trhu práce. Mají-li se naplnit tyto cíle, bude nutno zajistit konkurenceschopnou základnu pro investice.
7. Konkurenceschopnost a vyšší produktivita díky dovednostem a znalostem představují vhodný recept na zachování dobrých životních podmínek v evropských společnostech. Hospodářský růst a funkční vnitřní trh jsou důležitým předpokladem posílení sociálního rozměru EU. Musíme rozvíjet silné stránky evropského sociálně tržního hospodářství a zároveň odstranit jeho slabiny. Tím jej budeme moci připravit na výzvy, které před ním stojí.
8. Všechny hlavní sektory naší ekonomiky i jednotlivých společností musí být připraveny vytěžit maximum z možností naskýtajících se s nástupem digitalizace a přechodem k zelené ekonomice. Nutnou podmínkou je zde ochota a schopnost podstoupit strukturální změny, ať už se jedná o trhy práce, sociální zabezpečení, vzdělávání a odbornou přípravu nebo zdanění. K tomu nevyhnutelně náleží, aby tyto reformy skutečně přijaly za své též členské státy, jejichž snahy se budou moci opírat o koordinaci a podporu prostřednictvím rámců a opatření na úrovni EU, jako je evropský semestr. Tento přístup má zásadní význam pro motivování podniků k tomu, aby investovaly v Evropě.
9. Z kombinace stárnoucí populace a klesající pracovní síly vyplývá, že poroste počet ekonomicky závislých starších osob, pokud se nám nepodaří pracovní síly navýšit pomocí inkluzivnějších trhů práce; součástí tohoto snažení musí být též aktivace skupin, které jsou z trhu práce aktuálně vyloučeny nebo na něm nejsou zastoupeny dostatečně. Musíme jednat a řešit výzvy, s nimiž se potýkají systémy sociálního zabezpečení a zdravotnictví v členských státech. Demografické změny si vyžadují též adaptabilní a flexibilní vnitrostátní systémy vzdělávání, trhy práce a systémy sociálního zabezpečení. Tyto výzvy nemusí nutně představovat problémy – může se též jednat o příležitosti, které lze přetavit v pozitivní výsledky.
10. Akční plán by měl mít konkrétní a hmatatelné základy a opatření v něm zařazená by měla být měřitelná a doplněná monitorovacími rámci, na nichž se společně dohodnou příslušné zainteresované strany a které budou zahrnovat soubor sociálních, environmentálních a ekonomických kritérií. EHSV vítá hlavní cíle navržené Evropskou komisí a vyzývá členské státy, aby si své cíle vytyčily ambiciózně tak, aby každý členský stát skutečně přispěl k dosažení cílů evropských.
11. Během přechodu Evropy od reakce na krizi k oživení nabývá na významu vhodně zprostředkovaný sociální dialog s pracujícími, jejich informování, konzultace a zapojení, pokud jde o podobu hospodářské transformace a rozvoje inovací na pracovištích, zvláště pak s ohledem na souběžnou transformaci zelenou a digitální a na související změny ve světě práce.
12. Evropský pilíř sociálních práv nepřihlíží dostatečně ke střednědobému až dlouhodobému dopadu krize COVID-19 na evropské systémy zdravotnictví. Pandemie přitom je zřetelným dokladem, že zdraví může mít přímý vliv na hospodářskou a sociální stabilitu, a to i v EU. Při provádění evropského pilíře sociálních práv je třeba, aby členské státy zajistily vyšší a udržitelné investice do modernizace služeb a infrastruktury v oblasti veřejného zdraví. Žádoucí je též lepší koordinace v otázkách veřejného zdraví jak v jednotlivých členských státech, tak mezi nimi.
13. Od všech zainteresovaných stran se na summitu jednoznačně očekává jasný příslib zachování a rozvíjení evropského sociálního modelu založeného na vyvážené kombinaci práv a povinností. Vyzýváme členské státy i evropské instituce, aby se těmto výzvam postavily směle a odhodlaně.

V Bruselu dne 28. dubna 2021.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG
